
Indledning

AF BOLETTE BLAAGAARD,
MICHALA HVIDT BREENGAARD
OG VIBEKE HOLM HANSEN

Dette nummer af *Kvinder, Køn & Forskning* vidner om, at kvinde- og kønsforskning stadig konfronterer og udfordrer stereotyper og vanetænkning. I dette nummer bliver forudindtagede holdninger og 'selvindlysende fakta' testet. På trods af at nummeret er åbent, og redaktionen derfor ikke har haft et bestemt emne i tankerne i vores call for papers, er der et gennemgående tema, som bliver tydeligt i læsningen af nummerets artikler, debatindlæg og essays. Bidragsyderne fokuserer i høj grad på, hvordan vi kan nedbryde forudindtagede holdninger om, hvordan køn 'foregår' i Danmark. De strukturer i det danske samfund, som vi til daglig ikke lægger mærke til, er til debat: CPR-nummeret, sproget, mainstreaming og hvordan vi grundlæggende opfatter køn og seksualitet.

Således spørger Tue Løkkegaard i artiklen *At queere tanken – Deleuze og de kommende køn*, om man kan tænke køn og seksualitet anderledes. Løkkegaard søger at

udrede og anvende Deleuzes begreb om tanken som skabelse med det formål at kunne iagttage og analysere køn og seksualitet som "potentialer, tilblivelser og mangfoldigheder" snarere end gentagelser af allerede kendte diskurser og konstruktioner. Artiklen skriver sig specifikt op imod Judith Butlers teori om performativt konstitueret kønsidentitet. Løkkegaard søger at udfordre denne teori ved at påpege de begrænsninger som Butlers teori sætter for forståelsen af køn og seksualitet qua dens fokus på kønsidentitet som fastlåst i på forhånd givne sociale strukturer. Det københavnske performancekollektiv Warehouse9 er et eksempel på et rum, hvor køn og seksualitet som krop, mønstre og subjekter sættes i parentes, og i stedet kan iagttages. Artiklen viser således, hvordan køn og seksualitet i opførelserne i Warehouse9 bliver til på skiftende måder og skabes både politisk og æstetisk. Dette analytiske greb åbner ifølge Løkkegaard for en positiv definition af køn og seksualitet i kontrast til den negative definition som Butler m.fl. tilbyder.

I artiklen *Køn som infrastruktur* af Beate Sløk-Andersen er det en politisk og administrativ struktur, som tages under behandling. Sløk-Andersen diskuterer CPR-nummerets betydning for transkønnedes hverdag, og viser hvordan CPR-nummeret ligger til grund for velfærdssamfundet, men samtidig er baseret på en dikotomisk opdeling af individer gennem kategorierne mand og kvinde. Netop fordi så mange regler og love er bundet op på køn, bliver standardiserede køns kategorier også nødvendige for at kunne skabe og opretholde en integreret infrastruktur, skriver Sløk-Andersen. Dette skaber en forventning om det 'rigtige' køn, og de, som ikke kan eller vil kategoriseres, må leve med de pinlige og ubehagelige situationer som følger. Sløk-Andersen peger på, at køns kategoriseringen sjældent er på dagsordenen, på trods af at ligestilling mellem kønnene har været på dagsordenen hos mange partier. Men selv påstanden om ligestilling på den politiske dagsorden bliver

problematiseret i dette nummer af *Kvinder, Køn & Forskning*. For kan man egentlig antage, at ligestillingspolitik står højt på den danske politiske agenda?

I debatindlægget *Lov er lov – og lov skal ligestillingsvurderes* diskuterer Helle Poulsen og Inge Henningsen de danske køns mainstreamingstiltag. Eller rettere, manglen på samme. For, som de to forfattere påpeger, er der kun ganske få eksempler på anvendelsen af mainstreamingsstrategien i praksis – også selv om udarbejdelse af ligestillingsvurderinger er en del af regeringens egen ligestillingsstrategi og står indskrevet i ligestillingslovens § 4. I en gennemgang af ministeriernes ligestillingsvurderinger – eller igen mangel på samme – viser Poulsen og Henningsen, at halvdelen af de 22 ministerier aldrig har haft et lovforslag, der er blevet ligestillingsvurderet, og at kun fire ministerier har haft mere end fem lovforslag, der er blevet ligestillingsvurderet i perioden fra 2003 til i dag. Forfatterne drager tvivl om, om der overhovedet er politisk vilje til at mainstreame, og om der er en klart formuleret ligestillingspolitik i Danmark.

Ligestillingsvurderinger er desuden præsenteret på et mikroniveau i essayet *Kønsstereotyper i universitetsuddannelser*, hvor Stine Jørgensen fremdrager jurastuderendes opgaver som eksempler på ukritisk reproduktion af stereotype forestillinger om køn i akademiske uddannelser. En gennemlæsning af de studerendes opgaver peger ifølge Jørgensen på, at jurastuderende i høj grad opfatter kønnene ud fra forfladigende stereotyper, og at de generelt ikke forholder sig kritisk til kønsroller. Stine Jørgensen bruger sin analyse af de jurastuderendes opgaver til at diskutere om Københavns Universitet i tilstrækkelig grad forfølger sin egen målsætning om at skabe ligestilling mellem kønnene, og om uddannelsesinstitutionerne generelt respekterer forbuddet mod stereotypisering på baggrund af køn, der er en del af FN's kvindekonvention som Danmark er tiltrådt.

Mathilde Holmen hævder i essayet *Mand*

dig op! – om uligheder i det danske sprog, at det danske sprog har brug for en kønnet overhaling. Holmen argumenterer for, at mere neutrale personbetegnelser bør vinde indpas i danske medier og i daglig tale til erstatning for de kønsspecifikke ord, der ofte indikerer, at manden udgør normen eller førsteheden til en ubenævnt Anden eller viser hen til et kønsopdelt arbejdsmarked. Hvorfor taler vi for eksempel om øremærket barsel til *faderen* frem for til *den anden forælder*, eller generaliserer og siger “en sygeplejerske, *hun...*” og “en læge, *han...*”?, spørger hun. Holmen mener, at disse uligheder i det danske sprog illustrerer, hvordan det danske sprog er ude af trit med samfundets indretning, og opfordrer derfor til en neutralisering af danske personbetegnelser, som man ser det i visse engelsktalende lande, hvor en *formand* kaldes en *chairperson* frem for en *chairman*.

Dette nummer bringer desuden en række boganmeldelser og sidst i nummeret bringes information fra Foreningen for Kønsforskning: Årsberetning, referat fra generalforsamlingen 2011 og indstilling samt taketaler fra årets KRAKA-prisuddeling. KRAKA-prisen gik i år til Dr. phil. Lise Busk-Jensen og lektor, ph.d. Charlotte Kroløkke. Lise Busk-Jensen fik prisen for værket *Romantikens forfatterinder* med begrundelsen, at værket bidrager til og fornyer dokumentationen af kvinders bidrag til den danske kulturarv. Charlotte Kroløkke modtog prisen for artiklen *Biotourist Performances. Doing Parenting during the Ultrasound*, som viser nye veje ved at anvende et kombineret køns- og seksualitetsperspektiv i et komparativt studie af nye reproduktionsteknologier i Danmark og USA.

Nummerets billedside viser fire serier fra udstillingen *Picture This* af den danske billedkunstner Iben Dalgaard, som sætter fokus på aktuelle interkulturelle diskurser inden for køn, sprog, massemedier og hverdagsliv.

Dalgaard har skabt et værk, der beskæftiger sig med stereotype fænomener, kulturbundne adfærdsnormer, sprog og visuel kultur i vor tid. Dalgaard anvender, blandt mange andre medier, broderiet som konceptuelt medie. Det giver værket reminiscens af både almuebroderi, skønvirke og hverdagsliv og skaber en hverdagslig, forførende æstetik i værkerne. Som en slags billedlig skønskrift over det moderne menneskets tilværelse – udspændt mellem det lokale og det globale i bred forstand – anskueliggør Dalgaards arbejder en række sociale og kulturelle spil i forskellige fællesskaber, der former men også disciplinerer det enkelte menneske. Hvor sprog og billede er i stadig forandring, og måske i hurtigere gnidningsløs transformation end vor mellem menneskelige normer og socialiseringsprocesser, peger Dalgaards arbejder også på trægheden, langsomheden, hvormed disse forandringer sker.

Dalgaard har samarbejdet med brodøser i Marokko, Syrien og på Nørrebro og har i løbet af projektet skabt uventede møder mellem kunstner og indvandrerkvinder, mellem kunstinstitution og indvandrerprojekt, ligesom nye æstetiske opdagelser og kritisk selvrefleksion er blevet gjort i forhold til kønnets, etnicitetens og kunstens position.

Hos Dalgaard er håndens arbejde, men også den talende, den seende og den sociale krop og ikke mindst den leende krop, menneskets eksistentielle udgangspunkt, hvorigennem det udlever sin frihed og ufrihed – på tværs af køn, etnicitet, sprog og kultur.

Så fra tanke til sprog og fra uddannelsesinstitutioner til administrative og politiske institutioner opfordrer og udfordrer vi jer, kære læsere, til at sætte spørgsmålstejn ved det velkendte med dette nummer af *Kvinder, Køn & Forskning*.

God læselyst.